

OSLOMET

AVDELING FOR UTDANNING

Kvalitetsrapport for OsloMet Studieåret 2020-2021

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

Innholdsfortegnelse

Forord	2
Kapittel 1 Oppsummering og hovedutfordringer	3
Kapittel 2 Utdanningskvalitet ved OsloMet	5
2.1 Kvalitetsarbeid.....	5
2.2 Måltall.....	5
2.3 Studieportefølje	6
Kapittel 3 Tematisk rapportering for bachelor- og masterutdanningene.....	7
3.1 Helhet og sammenheng i studieprogram	7
3.2 Engasjement og tidsbruk.....	8
3.3 Læringsutbytte	9
Kapittel 4 Tematisk og årlig rapportering for forskerutdanningene	10
4.1 Inntak	10
4.2 Kvalitet og helhet i programmet	12
4.3 Informasjon og infrastruktur	13
4.4. Årlig rapportering.....	14
Vedlegg.....	15

Tabelloversikt

Tabell 1 Resultatoppnåelse utdanning 2019-2021.	6
Tabell 2 Indiktorer helhet og sammenheng i studieprogram 2019-2021	7
Tabell 3 Indiktorer engasjement og tidsbruk 2019-2021.....	8
Tabell 4 Indiktorer læringsutbytte 2019-2021	9

Forord

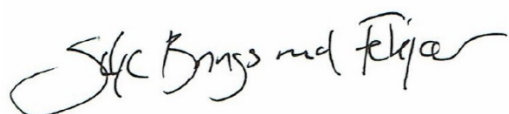
Ser vi på de offisielle indikatorene, har 2021 vært et normalår for utdanningen på OsloMet. Produksjonen av studiepoeng, gjennomføringsraten, strykprosenten, disputasene og andelen som får gode karakterer – alle disse indikatorene er på høyde med tidligere år, mange faktisk noe forbedret. Institusjonen har vært gjennom en storstilt omlegging til digital undervisning, som har fått oss mange steg fremover uten at det ser ut til å ha gått utover produksjonen. Det gir grunn til å konkludere med at OsloMet i 2021 har lykkes med å utdanne kvalifiserte kandidater i minst like stor grad som tidligere. At vi har fått til det også i et år som i så stor grad har vært preget av pandemi, unntak og omlegginger, gir grunn til å være fornøyde og stolte over den innsatsen våre studenter og ansatte har lagt ned i 2021.

Samtidig er det liten tvil om at det bak disse offisielle indikatorene ligger en annen historie. For det første skal vi ved oppsummeringen av 2021 huske på at det å holde hjulene i gang i en situasjon som har vært alt annet enn normalt, har kostet. For studentene vet vi at mange rapporterer mindre trivsel og utfordringer med psykisk helse etter å ha tilbragt store deler av studietiden alene på hybelen bak en skjerm. For de ansatte har usikkerheten og de gjentatte omleggingene kostet både i form av mange ekstra arbeidstimer og redusert arbeidsmiljø.

Både lokale og nasjonale undersøkelser gir grunn til å stille spørsmål ved om denne langvarige perioden har svekket fellesskapet og tilhørigheten til institusjonen både for studenter og for ansatte. Tilknytning og samhold er viktig for den enkeltes trivsel, og for å motvirke at folk slutter både på utdanning og i jobben. Tiltak som bidrar til fremme sosial tilhørighet, bør derfor stå høyt på agendaen når vi igjen får mulighet. De statlig finansierte studentpakkene har allerede gitt kjærkomne nye muligheter for studentoppfølging, som egne mentorer og studentassistenter. I vinter ser vi at studentene setter pris på og benytter de tilbudene vi har for å beholde læringsmiljøet, enten det er terapihund, åpne lesesaler eller servering av vafler og kaffe på campus i iskald vintervind.

De offisielle tallene kan også skjule utfordringer i utdanningskvaliteten som ikke like lett lar seg tallfeste. Studentkullene som går ut nå, har opplevd at store deler av deres praksis, undervisning og eksamener har blitt lagt om. Et viktig spørsmål er om det kan påvirke læringsutbyttet de har fått. Fra undersøkelser vet vi at både studentene og underviserne rapporterer om noe redusert læring. For OsloMet som institusjon blir derfor en viktig oppgave å sørge for at vi fortsetter å stille klare krav. Kandidatene vi uteksaminerer skal kunne det som må til for å gjøre en god jobb, blant annet innenfor profesjoner som er viktige for samfunnet vi lever i.

Oslo, 21.01.2022

Silje Bringsrud Fekjær

Professor, fungerende prorektor for utdanning, OsloMet

Kapittel 1 Oppsummering og hovedutfordringer

Kvalitetsrapporten gir innledningsvis en kort status på det løpende kvalitetsarbeidet, måltall for utdanningsområdet og endringer i studieporteføljen. I tillegg inneholder rapporten rapportering på utvalgte områder for henholdsvis bachelor- og masterutdanninger, og forskerutdanninger.

Vi gjør oppmerksom på at selv om kvalitetsrapporten gjelder for studieåret 2020–2021, så er nyere data og undersøkelser inkludert for å gjøre rapporten mest mulig relevant. Det er utarbeidet egne kvalitetsrapporter på fakultet-, institutt- og programnivå som gir nærmere informasjon om kvalitetsarbeidet og planlagte tiltak. Fakultetsrapportene er vedlagt.

Studieåret 2020-2021 har vært preget av den pågående koronapandemien og fysisk nedstengning av campus. Mye av undervisningen, inn- og utveksling av studenter, praksisperioder og eksamener har heller ikke dette året blitt gjennomført på ordinær måte.

Måltallene for OsloMet viser stabil studiepoengproduksjon og økning i kandidattall og andel studenter som gjennomfører på normert tid. Undersøkelser og innspill fra studenter og ansatte forteller imidlertid en litt annen historie, og peker i retning av at læringsutbyttet er mindre enn hva det vanligvis er. F.eks. svarte hele 45 % av respondentene i Sisteårsundersøkelsen våren 2021 (bachelor- og masterutdanning) at læringsutbyttet har blitt svekket som følge av koronapandemien. Studentene som besvarte Studiebarometeret 2021 har ikke opplevd en studiesituasjon uten pandemiens begrensninger, og bare 1 av 4 tror at kvaliteten på utdanningen er like god som den ville vært dersom det hadde vært mer fysisk undervisning.

Koronapandemien gjør at det kan være utfordrende å vurdere utviklingstrender i årets kvalitetsrapportering. Det er vanskelig å vite hvilke endringer som skyldes koronapandemien og hvilke endringer som skyldes andre forhold og tiltak som er igangsatt/gjennomført. Innsatsen er nå rettet mot å opprettholde en så god kvalitet som mulig, og å bringe mye av undervisningen tilbake til campus. Det er likevel en utfordring å planlegge og iverksette de riktige tiltakene når vi vet at semestrene foran oss i større eller mindre grad vil bli påvirket av smitteverntiltak vi ikke kjenner omfanget av.

Koronapandemien har satt hele institusjonen under press, og kvalitetsrapporten inneholder ikke konkrete tiltak på institusjonsnivå som kan øke arbeidsbyrden ytterligere. I stedet vektlegges de forholdene som fakultetene løfter frem i sine kvalitetsrapporter og som er av betydning for kvaliteten på deres studieporteføljer. Følgende områder vektlegges spesielt av fakultetene i årets rapporter:

Fagmiljø og kompetanse: Det er flere forhold som trekkes frem av fakultetene når det gjelder fagmiljø og kompetanse for syklus 1 og 2. Det ene er at det blir stadig flere internasjonalt UF-ansatte ved OsloMet, og det varierer hvor raskt de lærer seg norsk. Flere fagmiljøer melder at det er krevende å tilrettelegge for ansatte uten norsk språkkompetanse i undervisning, veiledning, vurdering og praksisoppfølging på norskspråklige studieprogrammer. Det andre er at det økende antallet ansatte med førstestillingskompetanse medfører økt forskningstid og mindre tid til undervisning. I tillegg er høy aldersavgang en medvirkende faktor til at enkelte fagmiljøer har en

utfordrende bemanningssituasjon. Fakultetene oppfordrer til å tilrettelegge for god og rask norskopplæring, og avklare hvordan arbeidssituasjon best kan tilrettelegges.

I tillegg vektlegger fakultetene de faglig ansattes innsats og kompetanse til å prøve ut nye digitale arbeids- og undervisningsformer. Mange ansatte har deltatt på kurs og opplæring og engasjert seg i prosjekter som har som mål å styrke studentaktiv undervisning på ulike måter. Måltall på gjennomstrømming og studiepoengproduksjonen har holdt seg stabile, og dette kan i stor grad tilskrives innsatsen til undervisere som har hatt krevende arbeidsforhold. Det er lite sannsynlig at et så høyt innsatsnivå kan opprettholdes over en lengre periode, og støttetiltak må vurderes. Det er også viktig for fakultetene at de digitale erfaringene som er gjort evalueres på en god måte, og at de beste erfaringene tas med i videreutviklingen av utdanningene. I denne sammenheng må også behovet for spesialrom og fleksible rom rigget for studentaktiv læring inkluderes.

Læringsmiljø: Arbeid med læringsformer bør bidra til bedre faglig og sosialt læringsmiljø og tilhørighet. Mange tiltak, som mindre og tettere studiegrupper og tettere lærerkontakt, kollokviégrupper med studentassistenter og mentorordning, har blitt iverksatt for å bedre det faglige og sosiale læringsmiljøet, og disse bør videreføres. Dette er spesielt viktig siden en stadig større andel av studentene opplever at en studiehverdag styrt av smittevernstiltak er den studiehverdagen de kjenner som «normal». For doktorgradskandidatene gjelder dette for arbeidshverdagen og inkluderingen i det faglige fellesskapet.

Campusprogrammet: Fakultetene melder at det er mye usikkerhet blant deres ansatte knyttet til campusprogrammet. Usikkerheten omfatter både inn- og utflytting og omorganisering i Pilestredet og hva som skjer videre med campus Romerike. Splitting av fagmiljøer og mindre arealer til undervisning og studentaktiviteter er forhold som fakultetene er svært opptatt av, og som OsloMet må lande så snart som mulig for å unngå ytterligere usikkerhet og negativ påvirkning på utdanningskvaliteten.

Kapittel 2 Utdanningskvalitet ved OsloMet

2.1 Kvalitetsarbeid

Det systematiske kvalitetsarbeidet foregår på alle nivå fra emne til studieportefølje. Alle emner skal evalueres hver gang de gjennomføres, og dette arbeidet har pågått som normalt under koronapandemien. I henhold til kvalitetssystemet ved OsloMet skal det gjennomføres en anonym sluttevaluering minst hver tredje gang et emne gjennomføres. For å støtte opp under dette arbeidet skal OsloMet ta i bruk sektorløsningen EvaluationKIT. Dette er et digitalt verktøy for emneevalueringer i Canvas som også gir muligheten til å sammenligne resultater over tid og mellom emner i et studieprogram. Forskerutdanningene praktiserer emneevalueringer ved avslutningen av hvert emne.

Når det gjelder periodiske evalueringer, så ble det nødvendig å gjøre noen justeringer i retningslinjer for periodiske evalueringer av studier ved OsloMet etter at OsloMets doktorgradsutvalg ble nedlagt fra 1. januar 2020. Utdanningsutvalget behandlet og vedtok reviderte retningslinjer 10. november 2021. Forslaget til endringer ble drøftet med en gruppe ressurspersoner som jobber med periodiske evalueringer på fakultetene. Hovedtrekkene i endringene har gått på å tydeliggjøre og forenkle. Det er også lagt inn at studenter/stipendiater skal gis mulighet til å medvirke i utforming av mandat. Dette vil gi studentenes stemme mer påvirkning enn hva det å kommentere på utkast til rapport gir. Kravet til involvering knyttes nå til prosessen med å vurdere forbedringstiltak. Dette skal legge bedre til rette for en konstruktiv og produktiv dialog. Fakultetene følger selv opp rapport og forbedringstiltak, men det sentrale utdanningsutvalget ved OsloMet orienteres.

2.2 Måltall

Resultatene for 2021 på indikatorene i OsloMets måltavle er gode når det gjelder både studiepoengproduksjon og kandidattall på alle nivåer, jf. tabell 1. Måltallet for antall utvekslingsstudenter ble nedjustert (fra 860 til 150) på grunn av koronapandemiens begrensninger, og ble dermed oppnådd med god margin.

Andel bachelorstudenter som gjennomfører på normert tid ser ut til å ha økt noe under pandemien. Andel masterstudenter som gjennomfører på normert tid har økt kraftig sammenlignet med tidligere år, og er på hele 52 % for 2021. Andelen er likevel lavere enn snittet i sektoren som er på 55,3 %. Andel ph.d.-kandidater som gjennomfører innen seks år er på 64,5 % i 2021. Dette er litt under snittet i sektoren som er på 67,9 %. Antallet disputaser har økt fra 31 i 2020 til 49 i 2021.

Bachelorstudentenes vurdering av praksis er stabil sammenlignet med tidligere år, men målet om en score på 3,9 oppnås ikke. Studentenes helhetsvurdering av utdanningene er dårligere enn sammenlignet med 2019-2020. Det er nedgang i tilfredshet på de fleste områder som kartlegges i Studiebarometeret 2021, og hovedårsaken vurderes til å være koronapandemien.

Resultatoppnåelse utdanning	Resultat			Mål	Status
	2019	2020	2021	2021	
Antall studiepoeng (SP) pr heltidsekvivalent (egenfinansiert)	51,3	52,9	52,2	51,9	●
Antall uteksaminerte kandidater – bachelor	3330	3390	3127	3010	●
Antall uteksaminerte kandidater – master	643	710	821	703	●
Antall disputaser - ph.d.	36	31	49	40	●
Antall utvekslingsstudenter > 3 måneder	696	321	411	150	●
Andel bachelorstudenter som gjennomfører på normert tid	54,1	55,7	56,7	-	●
Andel masterstudenter som gjennomfører på normert tid	46,2	44	52	-	●
Andelen ph.d.-kandidater som gjennomfører innen seks år	61,8	76,3	64,5	-	●
Studenters (BA) vurdering av praksis ved OsloMet	3,6	3,8	3,7	3,9	●
Studenters helhetsvurdering av utdanningene ved OsloMet	3,94	3,97	3,74	4,1	●

Tabell 1 Resultatoppnåelse utdanning 2019-2021.

2.3 Studieportefølje

Her kommer en kort oppsummering av hva som er nytt eller endret i perioden 2020-2021. Rektor godkjente høsten 2020 utredningssøknad for ph.d.-program i innovasjon for bærekraft. I januar d.å. har rektor godkjent utredningssøknader for profesjonsstudium i psykologi og for bachelorstudium i matematikk, fysikk og informatikk.

Masterstudiet i helsevitenskap (med 15 spesialiseringer) ble etablert høsten 2020, og hadde sitt første opptak høsten 2021.

Videre opprettet universitetsstyret følgende nye programmer i 2021:

- Ph.d.-program i samfunnsvitenskap (med fire spesialiseringer)
- Masterstudium i farmasi
- Masterstudium i smart mobilitet og urban analyse
- Masterstudium i entreprenørskap
- Masterstudium i spesialsykepleie (med seks spesialiseringer)
- Masterstudium i lærerutdanning i praktiske og estetiske fag for trinn 1-13, design, kunst og håndverk
- Masterstudium i lærerutdanning i praktiske og estetiske fag for trinn 1-13, kroppsøving og idrettsfag.

Masterprogrammene i helsevitenskap og spesialsykepleie samler flere av fakultet HVs tidligere master- og videreutdanninger under en paraply, og er dermed en oppfølging av styrets gjennomgang av masterporteføljen som ble gjort i 2019. De to masterprogrammene i lærerutdanning innebærer en endring av treårige faglærerutdanninger til femårige masterprogrammer, i tråd med nasjonale føringer. Masterstudiet i entreprenørskap er ett av tre tverrfaglige programmer ledelsen ved OsloMet ønsker etablert som en del av arbeidet med å få strategisk viktige områder for OsloMet inn i studieporteføljen. Styret har i 2021 også diskutert gjennomstrømning og frafall, og har initiert en utredning om gjennomstrømning på master- og ph.d.-programmene.

Kapittel 3 Tematisk rapportering for bachelor- og masterutdanningene

I dette kapitlet ser vi nærmere på utvalgte temaer for bachelor- og masterutdanningene. Bakgrunnen for tematisk rapportering er at det jobbes langsiktig med flere av utfordringene som gjelder utdanningskvalitet. Det er sjeldent større endringer i status fra et år til et annet, og dermed ikke hensiktsmessig å rapportere på alle kvalitetsområder på årlig basis. For studieåret 2020-2021 rapporteres det på tre temaer for bachelor- og masterutdanningene:

- ✓ Helhet og sammenheng i studieprogram
- ✓ Engasjement og tidsbruk
- ✓ Læringsutbytte

3.1 Helhet og sammenheng i studieprogram

Indikator	2019	2020	2021	Nasjonalt snitt 2021
Om alle emnene i studieprogrammet har vært like nyttige (Sisteårsstudenten, andel svart ja)	50%	57%	53%	-
Den faglige sammenhengen mellom emnene i studieprogrammet (Studiebarometeret)	3,6	3,6	3,5	3,6
Om eksamener, innleveringer og andre vurderingsformer hittil i studieprogrammet ditt har bidratt til faglig utvikling (Studiebarometeret)	4,0	3,9	3,8	3,9

Tabell 2 Indikatorer helhet og sammenheng i studieprogram 2019-2021

Helhet og sammenheng i studieprogrammene blir i hovedsak vurdert som god av fakultetene. Resultatene for to av tre indikatorer er stabile, jf. tabell over, mens det er en nedgang fra 2019 i studentenes opplevelse av om eksamener, innleveringer og andre vurderingsformer har bidratt til faglig utvikling. Dette kan blant annet skyldes omlegging fra mer praktisk innrettede vurderingsformer til hjemmeeksamen på grunn av koronapandemien. Det er variasjon mellom fakultetene i hvilken grad tradisjonelle eksamener under tilsyn (skoleeksamen) har vært den mest brukte vurderingsformen.

Den faglige sammenhengen mellom emner i et studieprogram må kommuniseres til studentene på en tydelig måte. En utfordring som ett fakultet nevner er at økt bruk av fellesemner/fagovergrepemner ved OsloMet kan føre til en opplevelse av dårligere nytte av og faglig sammenheng mellom emnene i programmet. Studentene er opptatt av at emnene skal være relevante og nyttige for deres spesifikke utdanning, og de er ofte ikke like interessert i mer generelle fellesemner.

Fakultetene trekker også frem at studieporteføljen både på bachelor- og masternivå består av mange nylig reviderte og omstrukturerte studieprogram. Nye programplaner og koronapandemi med tilhørende begrensninger er ingen god kombinasjon, og kan medføre at den faglige sammenhengen og tilfredsheten med studieprogrammet blir lavere enn hva som ellers ville vært tilfelle.

3.2 Engasjement og tidsbruk

Indikator	2019	2020	2021	Nasjonalt snitt 2021
Jeg er motivert for studieinnsats (Studiebarometeret)	3,8	3,6	3,5	3,7
Jeg benytter meg av de organiserte læringsaktivitetene som tilbys (Studiebarometeret)	3,5	3,5	3,4	3,5
Jeg møter godt forberedt til undervisningen (Studiebarometeret)	3,4	3,5	3,5	3,4
Jeg går på det studieprogrammet jeg helst vil gå på (Studiebarometeret)	4,5	4,5	4,4	4,4
Jeg opplever at studieinnsatsen min er høy (Studiebarometeret)	3,7	3,6	3,6	3,6
Timetall -Læringsaktiviteter organisert av institusjonen (undervisning, veiledning og praksis (Studiebarometeret)	16,7	15,1	15,7	14,9
Timetall - Egenstudier (inkl. frivillig studiearbeid med andre studenter) (Studiebarometeret)	15,1	16,4	17	18,7
Tidsbruk studier (sum tid studier) (Studiebarometeret)	31,8	31,5	32,4	33,9

Tabell 3 Indikatorene engasjement og tidsbruk 2019-2021

Tallene er på institusjonsnivået stabile over tid og på nivå med nasjonalt snitt. Tidsbruk på organiserte læringsaktiviteter er noe lavere i 2020 og 2021 enn i 2019. Samtidig er tidsbruk på egenstudier gått opp tilsvarende. Studentenes motivasjon for studieinnsats er litt lavere i 2021 enn 2019 og noe lavere enn nasjonalt snitt.

Fakultetene har i sine kommentarer til tallene blant annet trukket fram at det er stor variasjon på flere av disse indikatorene når man ser på resultatene for enkeltstudier. Svarprosenten er lav og varierer mellom fakultetene. Forhold knyttet til pandemien gjør svarene også under engasjement og tidsbruk vanskelig å sammenlikne med tidligere år. Det er likevel klart at motivasjon for studieinnsats har gått ned ved alle fakultetene, og at endringen ikke er jevnt fordelt.

Det er gjennomført noen fakultetsvise undersøkelser i perioden. Disse viser at studenter har savnet det sosiale studiemiljøet, og at det har vært vanskelig å strukturere studiehverdagen under nedstengning. Videre oppgir de at undervisningen var mindre motiverende og at læringsutbyttet ville vært større om de kunne ha vært fysisk til stede på universitetet. Dette er i samsvar med Studentenes Helse og Trivselsundersøkelse (SHoT) fra 2021 som blant annet viser en økning i ensomhet og psykiske plager blant studenter. Undersøkelsen viser også at 3 av 4 studenter vurderer den digitale undervisningen som dårligere eller mye dårligere sammenlignet med tradisjonell undervisning, og mange studenter oppgir manglende kontakt med medstudenter og mindre engasjerende forelesninger som de viktigste utfordringene.

Studentenes motivasjon for studieinnsats har variert gjennom studieåret 2020/2021. Scoren på påstanden «Jeg er motivert for studieinnsats» er følsom for smittesituasjonen og graden av nedstenging. Studentgrupper som oftest rapporterte å være på campus på undersøkelsestidspunktet, har også rapportert høyere motivasjon. Det kan være grunn til å tro at sammenhengen eksisterer i en situasjon med en delvis stengt campus, ikke nødvendigvis i en normalsituasjon.

Sammenlignet med 2020 er tallene for tidsbruk relativt stabile, så lenge antallet svarende er høyt. Særlig på masternivået vil endringer ved ett studieprogram kunne gi store utslag på fakultetsnittet. Noen fakultet nevner spesifikke tiltak knyttet til tidsbruk. Færre studenter i hver studiegruppe og dermed tettere lærerkontakt, kollokviegrupper med studentassistenter og mentorordning for førsteårsstudenter er nevnt. Et poeng som trekkes frem er at spørsmålsformuleringer som ber studenter vurdere hvordan pandemien har påvirket studiehverdagen sammenlignet med tidligere etter hvert mister verdi ettersom flere og flere studenter faktisk ikke har erfaring med en «normal» studiehverdag. Studieåret var spesielt, likevel har enkelte programmer endringer på indikatorene engasjement og tidsbruk som bør følges opp av fakultetene selv om pandemien ikke er over.

3.3 Læringsutbytte

Indikator	2019	2020	2021	Nasjonalt snitt 2021
Jeg er godt fornøyd med læringsutbyttet jeg har hatt på studieprogrammet (Sisteårsstudenten)	3,8	3,9	3,8	-
Eget læringsutbytte (indeks Studiebarometeret)	3,7	3,7	3,6	-
Karakterer – andel med A og B (kilde: DBH)	39,6 %	41,6 %	43,1 %	45,2 %

Tabell 4 Indikatorer læringsutbytte 2019-2021

Indikatorene som er fastsatt for læringsutbytte viser at studentene ved OsloMet er noe mindre tilfreds med læringsutbyttet i 2021 enn de var i 2020. Som nevnt innledningsvis rapporterer hele 45 % av de som svarte på sisteårsundersøkelsen i mai 2021 at de tror at pandemien har ført til at de har fått et dårligere læringsutbytte dette studieåret enn de ville hatt hvis det ikke var pandemi. Dette tilsier at studentenes læringsutbytte er svekket i noe større grad enn man kan få inntrykk av gjennom de to indikatorene i tabellen over.

Andel studenter som har oppnådd karakter A eller B har økt noe under pandemien. I tillegg til at studentene oppgir noe svekket læringsutbytte viser studiebarometeret 2021 at studentene har lavere motivasjon enn i 2020 og generelt sett er mindre tilfreds med sine utdanninger. Det er derfor lite sannsynlig at økningen i andel gode karakterer skyldes økt læringsutbytte. En mulig forklaring er at det har vært noe lettere å oppnå gode karakterer i denne perioden fordi mange utdanninger har endret vurderingsform fra skoleeksamen til hjemmeeksamen på kort varsel.

Det er som forventet at pandemisituasjonen preger studentenes opplevelse av deres utdanninger. Pandemitiltakene har i stor grad påvirket mulighetene for undervisning på campus og studentenes læringsmiljø. At studentenes vurdering av eget læringsutbytte ikke er mer negativ enn den er indikerer at man langt på vei har lyktes med å sikre gode utdanningstilbud på tross av pandemitiltakene.

Kapittel 4 Tematisk og årlig rapportering for forskerutdanningene

I dette kapittelet går vi i dybden på utvalgte temaer. De tematiske områdene det rapporteres på avviker noe fra bachelor og master. Områdene og indikatorene som programmene skal rapportere på er sykliske, dvs. at de kommer med noe tids mellomrom for å kunne se utviklingen over tid. Enkelte av indikatorene rapporterer programmene på årlig. Ph.d. rapporterer på følgende tematiske områder:

- *inntak*
- *informasjon og infrastruktur*
- *kvalitet og helhet i programmet*
- kandidatenes faglige og psykososiale miljø
- fremdrift/gjennomføringstall/fracfall
- internasjonalisering
- samfunnsrelevans

For studieåret 2020-2021 rapporteres det på tematiske områder markert i kursiv.

Som følge av dette dekker ikke denne rapporten kandidatenes psykososiale miljø spesifikt, som var tema i 2019-2020. Dette omtales derimot i ulike deler av rapporten, som for eksempel under omtale av arbeidsplasser og integrering i fagmiljø. De fleste ph.d.-kandidatene har et ansettelsesforhold og følges opp av arbeidsgiver. Utover ordinær ansattoppfølging har OsloMet etablert ordningen med COVID-forlengelser og videreført ordningen med lavterskel psykisk helsetilbud, som er et tilbud til alle ph.d.-kandidater ved universitetet uavhengig av ansettelsesforhold

Doktorgradsprogrammene ved OsloMet har hatt stor vekst siden 2012 fra rundt 50 til nærmere 400 kandidater i 2021.

Etter sammenslåing av to doktorgradsprogrammer ved Fakultets for samfunnsvitenskap i 2021 har OsloMet seks doktorgradsprogrammer. Siden 2019 har Fakultet for teknologi, design og kunst arbeidet med etableringen av et doktorgradsprogram i innovasjon for bærekraft. Det arbeides med sammenslåing av de to doktorgradsprogrammene ved Fakultet for helsevitenskap.

4.1 Inntak

OsloMet som institusjon har ikke fastsatt sentrale krav til karakter ved opptak til doktorgradsprogrammene. Derimot forholder alle programmene seg til karakterkrav B eller bedre fra master for opptak til programmene. Dette er i tråd med praksis i resten av sektoren.

Doktorgradsprogrammet i Helsevitenskap (heretter PHVIT) ved Fakultet for helsevitenskap (heretter HV) viser til at søkere som har lavere karakter enn kravet om B, har alle dokumentert at de har publisert rapporter og vitenskapelige artikler etter avsluttet mastergrad. Vurderingen gjøres av det lokale Doktorgradsutvalget. Dette er også praksis ved andre programmer. Doktorgradsprogrammet i ingeniørvitenskap (heretter PENG) ved Fakultet for teknologi, kunst og design (heretter TKD) har endret kravet om fagbakgrunn i opptakskravene for å øke den faglige bredden i opptaket.

Rutiner for vurdering av prosjektsøknader er generelt sett like, men med noen variasjoner. Variasjonen skyldes lokale rutiner for utvikling av prosjekter. Ved HV kan man tilsettes direkte på prosjekter, noe som innebærer at kandidaten ikke skriver sin egen prosjektbeskrivelse. I disse

tilfellene er prosjektet allerede vurdert i forbindelse med tildeling av midler, og gjelder særlig eksternt finansierte prosjekter. Når kandidaten skriver sin egen prosjektbeskrivelse blir prosjektbeskrivelsen vurdert av sakkyndig komite som danner grunnlag for videre bearbeidelse for opptak til programmene. Doktorgradsprogrammet i sosialt arbeid og sosialfag (heretter PHSASP) ved Fakultet for samfunnsvitenskap (heretter SAM) fremhever at denne prosessen utgjør en vesentlig del av kvalitetssikringen i programmet. For å sikre at prosjektene til søkere som får tilbud om stipendiatstilling og opptak på doktorgradsprogrammet i utdanningsvitenskap for lærerutdanning (heretter PHUV) holder nødvendig nivå har Fakultet for lærerutdanning og internasjonale studier (heretter LUI) startet med årlige prosjektskisseseminarer for potensielle søkere til doktorgradsstillinger.

Programmene melder om generelt god søkning til utlyste stipendiatstillinger, med noe variasjon mellom programmene. LUI melder om at det er stor variasjon mellom rekrutteringsgrunnlaget til stipendiatstillinger hos de fire instituttene på fakultetet, og innen noen fagfelt er det relativt få kvalifiserte søkere. Enkelte utlysninger har ikke fått kvalifiserte søkere. På grunn av for stor vekst i programmet ved LUI har fakultetet innført, og senere videreført, inntaksstopp for eksterne søkere. TKD rapporterer om et stort antall kvalifiserte søkere, ofte over 30 kvalifiserte søkere pr. utlyste stipendiatstilling. På doktorgradsprogrammet i bibliotek- og informasjonsvitenskap (heretter PBIB) ved SAM legger man vekt på utlysningstekster som fanger opp bredden i fagfeltet, idet rekrutteringsgrunnlaget i Norge og internasjonalt er begrenset og faget er lite. Erfaringsvis fører for spesifikke utlysninger til få kvalifiserte søkere.

LUI og TKD peker på utfordringer med tidkrevende og lange tilsettingsprosesser og at tilsetting og opptaksprosess er adskilte prosesser. I ytterste konsekvens kan dette føre til at godt kvalifiserte søkere glipper eller at en søker som har blitt tilsatt i stipendiatstilling ikke får opptak til programmet. For å møte denne utfordringen ble det våren 2019 gjort en endring i rutine for intervjuer av søkere til stipendiatstillinger ved LUI. Programleder eller prodekan for FoU skal delta i intervjuene, i tillegg til instituttleder/studieleder og forskergruppeleder (evt. prosjekteier) og en representant fra HR. Våren 2021 påbegynte doktorgradsprogrammet i samarbeid med HR en evalueringsprosess for å få til en mer sømløs ansettelses- og opptaksprosess for våre doktorgradsstipendiater.

Pandemien ser ikke ut til å ha påvirket rekrutteringen eller inntaket i vesentlig grad for OsloMet sine doktorgradsprogrammer.

Rekruttering er viktig for å oppnå robuste doktorgradsprogrammer. Ekstern finansiering er viktig når institusjonens andel av KD-stipendiatstillinger er relativt liten. OsloMet ser ut til å gjøre det bra, og programrapportene viser at fakultetene/senter og programmer jobber aktivt med å øke andelen kandidater med ekstern finansiering. Med noen unntak rapporterer programmene om god rekruttering av eksternt finansierte kandidater. Fra før er det kjent at PBIB jobber aktivt med å øke antallet eksternt finansierte kandidater, og melder at de i rapporteringsperioden har tatt opp to kandidater med ekstern finansiering. Doktorgradsprogrammet i atferdsanalyse (heretter PHBA) hadde ett opptak på fire kandidater, hvorav alle var eksternt finansierte. Også PHUV rapporterer om høyt opptak av kandidater med ekstern finansiering, 9 av 17 nye kandidater. Enkelte programmer har også rapportert på totalantallet eksternt finansierte på sine respektive programmer, og SPS skriver at 13 av totalt 38 kandidater faller inn under denne kategorien. PHSASP rapporterer at i overkant av halvparten av programmets 52 kandidater er eksternt finansierte. Finansieringskildene faller i tre hovedkategorier NFR/EU, OFF/nærings-ph.d. og eksternt tilsatte kandidater med tilsetningsforhold ved andre høgskoler eller i bedrifter/organisasjoner.

Programmene melder om tilfredsstillende antall nye kandidater og totalt antall kandidater. LUI viser til at antall kandidater på programmet i 2020/2021 er det nest høyeste i programmets historie, hvilket i stor grad skyldes at flere kandidater med ekstern finansiering har fått opptak på programmet. Antall nye kandidater per år frem til nå har overgått antall kandidater som har disputert. Dette har medført økt belastning på ph.d.-programmet og administrasjonen. Det er imidlertid forventet at veksten på programmet vil avta noe, blant annet fordi stadig flere kandidater leverer sin avhandling til bedømmelse, samt at programmet har innført midlertidig opptaksstopp for eksterne søkere.

Det nye fakultetsovergripende doktorgradsprogrammet ved SAM har fire studieretninger basert på instituttstrukturen, hvor programmene PHSASP og PBIB utgjør to av studieretningene. Dette vil sikre vekst i nye søkere og det totale antallet kandidater på programmet. Effekten blir et mer robust program med bedre gjennomstrømning.

4.2 Kvalitet og helhet i programmet

Programmene melder at emneporteføljen er relevant og at det er faglig samsvar og helhet i programmene. Avhandlingene holder god kvalitet. Programmene iverksetter tiltak etter behov.

Kvaliteten på emnene er god. Programmene gjennomfører emneevalueringer av alle gjennomførte emner. Alle programmene har obligatoriske emner, og melder at disse oppleves som relevante av kandidatene. I den grad de ikke oppleves som relevante for kandidatene innenfor spesifikke fagretninger, iverksettes tiltak, for eksempel ved å vurdere å gi fritak fra de obligatoriske emnene. PHSASP fremhever at valgfrihet styrker relevansen. Kandidatene rapporterer at de er fornøyde, selv om dette varierer noe mellom programmene. For de som er mindre fornøyd med emnene oppgis som årsak blant annet manglende relevans til forskningsprosjektet. Dette kan gjelde både for de obligatoriske og de valgfrie emnene. Ved alle programmene kan kandidatene ta emner ved andre institusjoner, både innenlands og utenlands. Den samlede tilgangen på relevante emner (både internt og eksternt) vurderes derfor for å være god. Valg av eksterne emner gjøres i samråd med veiledere. Innpassingene godkjennes formelt av doktorgradsutvalgene. OsloMet sine emner er også åpne for eksterne kandidater. Ved SAM fremheves metodeemnet som interessant for eksterne kandidater. SAM er i dialog med Senter for profesjonsstudier (heretter SPS) om å avholde deres emne i vitenskapsteori også på engelsk, i tillegg til på norsk. Ph.d.-undersøkelsen tyder på at programmene har et stykke å gå når det gjelder involvering av kandidatene i kvalitetsutviklingen av emnene. Undersøkelsen viser at muligheten for å gi tilbakemeldinger er god, men oppfølgingen av tilbakemeldingene oppleves som noe dårligere.

Programmene melder om at det er faglig samsvar og helhet i programplanene. Det er vanlig at emnene gjennomføres i et intervall over to år. Minst ett av programmene, for eksempel PHUV, oppgir at de jobber målrettet med å sikre nye og relevante emner til programmet. PENG, det nyeste doktorgradsprogrammet ved OsloMet, evaluerer emneporteføljen sin kontinuerlig, spesielt med henblikk på at programmet er nytt. Programmet har justert opptakskriteriene for å ta opp kandidater med annen fagbakgrunn enn ingeniørvitenskap. Den eksterne periodiske evalueringen av PHVIT peker blant annet på manglende/svak faglig kjerne samtidig som det samme fremheves som en av suksessfaktorene i programmet.

Generelt er tilbakemeldingen fra programmene at publikasjoner og avhandlinger holder god eller høy kvalitet. Det fremheves blant annet at OsloMet har de samme kriteriene for oppnevning av bedømmelseskomite som resten av sektoren, og dette kan tyde på at vi har minst like god kvalitet på

publikasjoner og avhandlinger som andre institusjoner. Det rapporteres om at artikkelbaserte avhandlinger publiseres i velrennomerte tidsskrifter, og ofte på nivå 2. At det er stor etterspørsel etter monografier (som publiseres til disputasene) er også et tegn på god kvalitet. LUI rapporterer at det er varierende kvalitet på publikasjoner og avhandlinger. Tre av ni avhandlinger ved PHUV ble anbefalt omarbeidet av bedømmelseskomiteen.

Programmene har iverksatt tiltak for å heve kvaliteten og helheten i programmene. Eksempler på tiltak er etablering av emnetilbud for spesifikke fagretninger og kurs for å dekke oppståtte behov blant kandidatene. Av andre tiltak kan nevnes økt innsats for å få flere artikler publisert i internasjonale tidsskrifter og at det ble arrangert veilederlunsjer om omarbeidelser på program og på tvers av programmer.

Rapportene viser at programmene, undervisere, veiledere og kandidater i stor grad har tilpasset seg pandemisituasjonen. Til tross for dette kommer man ikke utenom at koronapandemien har innvirket på både fremdrift, avlysning av emner, gjennomstrømning/forsinkelser og veiledning. Disputaser har blitt gjennomført slik smittesituasjonen til enhver tid har tillatt, noe som har medført flere digitale og hybride disputaser. Disse typene disputaser er teknisk og ressursmessig krevende for fakultetene, og det har ikke lyktes OsloMet sentralt å etablere en ordning med teknisk disputasstøtte, til tross for at det har vært arbeidet med dette siden september 2020. Det jobbes videre med etableringen av teknisk disputasstøtte. Det er mindre reising for medlemmene av bedømmelseskomiteer når disputaser har blitt gjennomført digitalt eller hybrid. Det fører til at det er enklere å få ettertraktede fagpersoner til å sitte i bedømmelseskomiteer og å undervise i emner.

4.3 Informasjon og infrastruktur

Det generelle inntrykket er at stipendiatene er tilfredse med infrastrukturen og arbeidsplassene. De fleste er fornøyd med utstyr og IKT. Nettsidene får kritikk og er ikke hovedinformasjonskilden til kandidatene.

Ved enkelte fakulteter har stipendiatene blitt samlet for å øke trivsel og faglig fellesskap, og med det arbeidsmiljøet. Dette ser ut til å fungere, men enkelte rapporterer om noen utfordringer ved å jobbe i kontorfellesskap. Arbeidsplasser for eksterne doktorgradskandidater er planlagt etablert ved LUI. Ved samme fakultet jobbes det med å etablere kontorplasser for å skape et felles samlingspunkt for kandidatene. Selv om erfaringene og bildet er sammensatt meldes det også om at stipendiatene er fornøyd med hjemmekontor, blant annet fordi man slipper den lange reiseveien til jobb og får økt konsentrasjon. Dette til tross for at det også rapporteres om forstyrrelser på hjemmekontorhverdagen, og blant annet isolasjon faglig og sosialt. Dette gjelder for alle programmene. Alle programmene har satt inn tiltak. På sentralt nivå er ordningen med Covid-19-kompensasjon videreført i 2021. Avtalen om psykisk helsehjelp for stipendiater som er inngått med SIO-helse er nå en etablert ordning som benyttes av kandidatene.

Stort sett er kandidatene tilfredse med den administrative informasjonen og tjenester. I Ph.d.-undersøkelsen svarer 68 % at hovedkilden til informasjon er andre doktorgradskandidater. Halvparten har svart at ph.d. administrasjonen er en hovedkilde til informasjon, nettsidene scorer under 50 % og kun 29 % fremhever «academic staff» som en hovedkilde til informasjon. PHVIT har for eksempel etablert en teamsgruppe for å bedre informasjonsflyten på programmet.

Det er ikke spesiell høy tilfredshet med nettsidene. Dette fremgår av Ph.d.-undersøkelsen, hvor det blant annet ble kommentert at «*The web pages are hard to navigate in, seldom you find the information you are looking for.*» Informasjon på engelsk fremheves som en mangel. I en av

programrapportene fremheves OsloMet sine nettsider som det mest negative. Det er behov for bedre struktur og tilgang til informasjon, både på norsk og engelsk. Disputasoppslag oppfattes som en utfordring. Fakultetene/senter har ved flere anledninger bedt om at disputasoppslagene ikke slettes etter gjennomført disputas. Disputasoppslaget er på mange måter en del av OsloMet sin «CV», og brukes aktivt av doktorer og arbeidsgivere.

Det er stor tilfredshet med Bibliotek og læringscenteret, noe som bekreftes både i programrapportene og i Ph.d.-undersøkelsen. Ett av programmene ønsker at litteratursøketjenesten blir gratis i og med at dette anses som en sentral/viktig tjeneste som Biblioteket og læringscenteret yter.

4.4. Årlig rapportering

I tillegg til de tematiske rapporteringene skal programmene rapportere årlig på enkelte områder. Integrering i forskningsgrupper/miljø, kvalitet i veiledning, kandidatens fremdrift, endringer i rapporteringsperioden og sentrale utfordringer i programmet.

Det er krav ved OsloMet at kandidatene er tilknyttet en forskningsgruppe/miljø.¹ Kandidaten er normalt medlem i hovedveilederens forskningsgruppe. Det er et blandet bilde som tegnes når det gjelder integrering i forskningsgrupper og forskningsmiljø. Ph.d.-undersøkelsen viser at det store flertallet virker fornøyd med begge, men det er fortsatt mange stipendiater som ikke føler seg tilstrekkelig integrert. PHSASP beskriver dette som en utfordring, spesielt etter at faggruppene erstattet forskningsgruppene ved SAM. Forskningsdelen er ikke isolert i egne møter i alle faggrupper og kandidaten er forventet å delta kun når forskningsrelaterte temaer er på dagsorden. I et forsøk på å bedre integrering i faggrupper/forskningsgrupper har PBIB, også ved SAM, hatt et prøveprosjekt som innebærer at faggruppa/forskningsgruppa arbeid i større grad vinkles mot kandidatens prosjekt, fremfor at kandidaten må tilpasse seg aktiviteten i faggruppa/forskningsgruppa. OsloMet jobber for å sikre bedre integrering av kandidater i forskningsgrupper/miljø.

Det rapporteres om høy grad av tilfredshet med veilederne. Kvaliteten på veiledningen rapporteres til å være god. Hyppigheten av veiledningen rapporteres til å være jevn. Svarene i Ph.d.-undersøkelsen understøtter programrapportene i stor grad, men 26 % av respondentene mener at pandemien har påvirket veiledningen negativt. TKD oppgir at det er gitt veiledning utover det som er forventet og ved PHSASP er veiledere oppfordret til å være særlig oppmerksomme i pandemisituasjonen. LUI jobber målrettet for å sikre god veiledning i samarbeid med SPS, og programleder orienteres alltid ved oppnevning og bytte av veileder før behandling i DGU. Oppnevning av medveileder kan skje når kandidaten har blitt bedre kjent med sitt veiledningsbehov. Ved HV (PHVIT) rapporteres det at noen av kandidatene ønsket samtale med vitenskapsombudet, noe som tyder på at kommunikasjonen med veileder ikke alltid er enkel. Temaet veiledning og veiledere er ved flere av programmene en naturlig del av personaloppfølgingen, og drøftes f.eks. i medarbeidersamtalen eller andre personalsamtaler.

OsloMet har de siste årene hatt fokus på kandidatens gjennomføring. I 2021 var gjennomstrømning en styresak og en arbeidsgruppe leverte en rapport om mulige tiltak. Arbeidet ble presentert på Forskerutdanningskonferansen i Bodø. Programledernetverket, som består av lederne av doktorgradsprogrammene, har fått i oppdrag av viserektor å følge opp arbeidsgruppens anbefalinger.

---

¹ [Kvalitetssystemet](#): «Ph.d.-kandidatene skal være tilknyttet et/en relevant forskningsmiljø/-gruppe i eller utenfor OsloMet. Fakultet/senter er ansvarlig at dette følges opp.»

Programmene rapporterer om god gjennomstrømning, men noen av programmene ligger lavere enn snittet for OsloMet. Det rapporteres også om vesentlige forsinkelser på noen av programmene, som blant annet skyldes pandemien, problemer med datainnsamling og trege reviewprosesser. Av tiltak som er iverksatt for å styrke gjennomstrømningen kan det nevnes at man ved LUI har innført en kullordning, tiltak for å sikre gode og gjennomførbare doktorgradsprosjekter ved opptak og tiltak om oppfølging av den enkelte kandidats fremdrift. Programmene advarer mot å legge for stor vekt på gjennomføringstallene (%) da antallet nye stipendiater per år er lavt og varierende. Små tall gir store utfall i statistikken.

Det er få programmer som melder om vesentlige endringer i rapporteringsperioden. PHVIT melder at de har utviklet en enklere emneevaluering gjennom Nettskjema. Ved SPS vikarierer Jannicke Wiers-Jensen som programleder, mens Silje B. Fekjær fungerer som prorektor for utdanning. LUI melder at emnet «*Religiøs mangfold i offentligheten (PHUV9420)*» for første gang ble gjennomført høsten 2020. Ved SAM ble det fakultetsovergripende doktorgradsprogrammet i samfunnsvitenskap etablert 1. juli 2021. TKD melder at de har endret programplanen for PENG for å åpne opp for søkere med annen bakgrunn enn ingeniørvitenskap for sikre programmets tverrfaglighet.

I programrapportene har flere programmer pekt på det de ser som sentrale utfordringer på sine programmer. TKD/PENG peker på mangelen på administrative ressurser. Dette har blitt påpekt jevnlig fra flere fakultet/senter i de senere årene og har vært drøftet i Forskningsadministrativ ledernettsverk (FAL). LUI peker på flere ting, blant annet inntakskvalitet, forholdet mellom ansettelse og opptak, gjennomstrømning, oppfølgingen av eksterne kandidater og manglende kontorplasser til eksterne kandidater. Fakultetet opplever få kvalifiserte søkere innen enkelte fagfelt, og har satt inn tiltak for å sikre kvalifiserte søkere. Blant annet prosjektskisseseminar og man vurderer ett prekvalifiseringsløp for interne søkere. Dernest opplever ansettelses- og opptaksprosessene som en utfordring. Det at to så integrerte prosesser er to separate prosesser skaper utfordringer, og de peker også på at prosessene tar svært lang tid. Fakultetet har tatt dette opp i Programledernettsverket for å sanke erfaringer fra andre programmer. Ved SAM har blant annet integrering i faggrupper/forskningsgrupper blitt trukket frem som en sentral utfordring, og som nevnt tidligere arbeides det aktivt med å bedre integreringen. De fremhever også at pandemien har medført at kandidater som er tatt opp siden mars 2020 knapt har møtt sine kolleger. Det er også utfordringer knyttet til planlagte forskningsaktiviteter, slik som datainnsamling, deltagelse på konferanser og andre nødvendige reiser. SPS påpeker mye av det samme som SAM, blant annet at de opplever at oppslutningen om felles arrangementer blant kandidater som startet rett før eller under pandemien er lavere enn normalt. De er usikre på årsakene. I forlengelsen av dette rapporterer SPS om at et betydelig antall stipendiater rapporterer om psykososiale utfordringer. I likhet med LUI rapporterer også SPS at det er utfordringer knyttet til integrering av stipendiater med eksternt tilhørighet. Integrering i forskningsgruppene er heller ikke optimal, slik også SAM rapporterer. SPS har fokus på dette i det videre arbeidet. Ved HV rapporterer PHBA om at tildeling av få stipendiatstillinger vanskeliggjør rekruttering til programmet. PHVIT rapporterer ikke om noen spesielle utfordringer, men peker blant annet på viktigheten av veilederoppfølging av kandidater som har lengre doktorgradsløp enn 4 år for å sikre gjennomstrømningen.

Vedlegg

Fakultetenes kvalitetsrapporter for 2020-2021